

Vychovatelské Listy.

Hlas učitelů katolicky smýšlejících.

Buď příkladem věřících v slovu, v obcování, v lásce, ve víře, v čistotě.

I. Tim. 4, 12.

O ideálním pochopení úkolu učitelova.

¶ Nohý mladý učitel dokončiv předepsané vzdělání své, domnívá se: nyní jsem dokonalým učitelem a vychovatelem; prostudoval jsem tolik knih, mezi nimiž také knihy o vychovatelství jednající, nyní mohu s plným sebevědomím počítí svůj úkol životní a jistě ho dobře vykonám.

Avšak jak velice se mýlí! Když dokončí svoje vzdělání na ústavě a vyjde na pole praktické práce, teprve bude mu začínat studovati. A ať se nikdo nedomnívá, že práce ta bude snadna. — Kdysi zasedl ku knize a studoval ničím se nedávaje vyrušovati. Nyní ve škole chce také studovati, avšak má tu před sebou knihu velmi živou, nepokojnou, úzkostlivě se před ním zavírající, jež nedá mu nahlédnouti do sebe — a tou knihou, z níž v učitelském povolání studovati má jen dítě, jest to srdce dítěte. Srdce dítěte musí studovati, chce-li vytknutého cíle, totiž řádného vychování dětí dospěti. — Avšak těžká, velmi těžká to věc prostudovati srdce lidské. Vždyť říká se, že »srdce lidské jest labyrint, jehož nikdo nevyzkoumá.« (Jirásek.)

Jaké tu tedy třeba učiteli přípravy, jaké prozíravosti a opatrnosti, jak pilného přemýšlení, aby ze všech projevů dítěte poznati mohl srdce jeho, aby si mohl správný úsudek učiniti o dítěti a pak na ně tak působiti, aby srdce jeho zušlechtěno bylo. A jestliže úloha těžkou připadá u jednoho dítěte, jak teprve těžkou bude při 30, 50, 100 i snad více ještě dětech, jež učitel ve škole má. Vždyť všechny ty děti mají právo žádati od učitele vychování a to vychování dobré, všechny mají právo žádati pro sebe učitele celého, všechny jeho schopnosti, všechnu starostlivost a lásku, jež učitel k dětem míti má.

Zda při takovém uvažování nevzrůste úkol učitele na břímě obrovské, jež dovede zdolati jen učitel, celou duší se škole věnující, učitel velikou láskou k dětem planoucí, učitel dětem se obětující, dětem žijící. Žítí dětem, toť veliká a svatá úloha učitelova!

A co znamená dětem žítí? Na tuto otázku krásně odpovídá Edmond de Amicis ve knize »Srdce«, kdež líčí učitele, jenž ideálně chápe úkol svůj. Dovolím si dvě místa citovati. Učitel přichází první den v roce do školy a takto mluví k dětem: »Slyšte, jest nám rok společně strávití. Hleďte jej strávití dobře. Učte se a buďte hodni. Jsem bez rodiny. Mou

rodinou jste vy. Roku minulého jsem měl ještě matku; ta mi zemřela. Nemám na světě než vás; nemám, koho bych miloval, na koho bych myslil než na vás. Na vás jest býti mými dětmi. Já vás mám rád i jest třeba, abyste i vy mne rády měly.«

A jinde vypravuje: Učitel byl nemocen, jeden žák jeho jde ho navštívit. Učitel praví: »Dobře jsi učinil, že jsi přišel navštívit svého ubohého učitele. A jak je se školou? Jak se mají spolužáci? Vše dobře, co?« »Hleď,« pravil ke mně, ukazuje na podobizny rozvěšené po stěně, »to jsou hoši, kteří mi dali své podobizny od více než dvaceti let. Hodní hoši. Jsou to mé vzpomínky. Až budu umíráti, poslední pohled k nim obrátím, ke všem těm hochům, mezi nimiž strávil jsem život.«

Toť zajisté krásný doklad ideálního žití pro děti, obětování se dětem.

Kdo dětem žije, pamatuje na ně, přemýšlí o nich každé chvíle, snaží se je poznati každé zvlášť, pracuje pro ně, cítí s nimi, má v nich zalíbení, jde každému vstříc, dle potřeby je kárá, trpělivě je učí a cvičí a odpouští jim. Avšak velmi těžká věc jest toto ideální pochopení svého úkolu si uchovati. Vždyť těch překážek, s nimiž se učitel ve svém působení potkává, jest velmi mnoho a každá z nich o sobě jest s to, aby ideál jeho zatemnila. — Dotknu se jen některých, neboť všechny vyčerpati snad ani možno není:

1. Tak již samo dítě, o něž se nám jedná, není v přítomnosti příliš vděčným předmětem práce učitelovy. Jsouc svou přirozeností lehkomyšlné, nedovede pochopiti péče, kterou o ně učitel má a opětovaně upadá v chyby, jež mu byly mnohokrát vytykány. Často svými pohledy, svými posuňky, svým jednáním, jimiž nehezké svoje smýšlení ukazuje, učiteli trpké chvíle připravuje, tak že často se domnívá, že při podobném smýšlení z dítěte nic dobrého učiniti nelze. A co teprve říci mám, když toto projevování špatného smýšlení děje se za tím účelem, aby učitel byl jím pohněván. Tu přísvedčí mi každý, že třeba učiteli trpělivosti přímo andělské a lásky nekonečné, aby v takovém případě všechnu svou snahu o pokrok dětí v dobrém úplně neodložil. Podotýkám ještě, že třeba veliké důvěry v pomoc Boží, že dítě třeba již velmi zkažené přece možno napravit.

Učitel, jenž na myslí má dobré vychování dítěte, ví: »I kdyby se snaha jeho rozbíjela o úplnou lhostejnost nebo zlomyslnost, nesmí ustávat ve vychovatelské činnosti své; neboť dítě neodolá, bude přemoženo, když uvidí vytrvalou, trpělivou lásku učitelovu. A kdyby se nepodařilo učiteli ve škole některé zatvrzelé dítě k poznání přivést, přece mají děti z jednání jeho veliký prospěch; neboť poznají v budoucnosti, jak velmi je učitel miloval a snad i v onom dle zdání nenapravitelném dítěti ozve se svědomí a bude mu připomínati velkou lásku učitelovu a jeho snahu o zušlechtění povah dětských a vzpomínky ty uvedou člověka toho na dráhu polepšení.

2. Příčina, proč mnoho učitelů vzdává se ideálního pozírání na úkol svůj, leží často v osobě učitelově. Učitel sám jsa v učitelském ústavě nedostatečně vychován, mimo to jsa vychován v duchu úplně racionalistickém na základě pochybené filosofie Herbartovy, pracně musí se sebe strášati racionalistické zásady vychovatelské a snažiti se pronikati ve vychovatelství v duchu Kristově nesené. To však jest jistě úloha těžká, ba u mnohých učitelů nemožná.

Pravím »nemožná to věc« a to proto, že jsem pevně přesvědčen, že k dobrému vychování dítěte nestačí žádná filosofie, nýbrž že jest třeba, aby učitel úplně byl proniknut náboženstvím Kristovým, aby měl hluboké přesvědčení náboženské. A toho se právě mnohým učitelům nedostává. Avšak netřeba se příliš diviti.

Vždyť velmi těžko jest mladému nezkušenému muži plouti proti všeobecnému proudu lhostejnosti náboženské, jaká vane ze všech učelišť, jimiž mu projíti bylo, než se učitelem stal a při tom si zachovati hluboké přesvědčení náboženské a na jeho základě chtíti děti v duchu Kristově vychovávat.

Těžko jest mladému, nezkušenému muži v době, kdy čirý materialismus se hlásá a také jemu duši otravuje, zachovati si ideální ponětí a úkolu člověka zde na zemi a dle toho zaříditi a vésti vychování dítěte. (K tomu mimochodem podotýkám, že mnozí učitelé mluvíce o dětech, pohlízejí na ně jako na materiál, jež mají zpracovávat a něčemu naučiti. Podotýkám to proto, že mne vždy to slovo o dětech pronesené tak velice uráží.)

Při podobném vychování učitele, při podobných vlivech na něho ovšem nemůže býti divno, že jest tak málo mladých učitelů, kteří se silou svého ducha a hlubokým uvažováním propracuje k pravému ponětí o dobrém vychovateli dětí a následkem toho, že jich jest málo, kteří skutečně dovedou vychovávat.

Vinu všeho toho shledávám ve všeobecném smýšlení doby naší, kde uhlazeným zevnějškem a značnou dávkou řeči lze zakryti sebe větší prázdnotu duše a tak při nepatrném vědění zdáti se učeným (což ovšem mladým lidem lichotí); vinu toho shledávám v učitelských ústavech, kdež učitelé rationalistickým duchem vedeni jsou; vinu toho shledávám také u učitelů starších, kteří k vůli zachování dobré vůle, anebo snad také proto, aby se zdáli učenějšími před terrorismem mladých ustupují a časem jim také přisvědčují.*)

3. Značného ochlazení ideálního pohlížení na vychovatelský úkol učitelův dostane se učiteli osnovami učebnými

Osnovou tak, jak nyní jest, snížen jest učitel na nádenníka. Tak jako tomuto pán jeho vykazuje práci, kterou vykonati musí, tak i u učitele s osnovou učebnou. Tam se mu uloží práce na celý školní rok, rozdělí na měsíce a učitel musí stůj co stůj všechno, co mu osnova uloží, probrati; a nemožno-li pro rozličné překážky probrati, aspoň promrskati, aby mohl do zprávy k c. k. okresní školní radě napsati »učivo probráno dle osnovy«. Že v celé osnově byste se marně sháněli po tom, by učivu dán byl směr vychovatelský, to se rozumí samo sebou. Osnovy žádají od dětí příliš mnoho a učitel musí vše probrati, nechce-li, aby označen byl jako nedbalec a zadržováním příplatků trestán. — Proto nucen jest o překot

*) Klassickým dokladem toho tvrzení může býti toto: Ve schůzi učitelů předseda spolku učitelského, jenž znám jest ve veřejnosti jako učitel vzorně po katolicku smýšlející, a jenž byl pro rozhodné vyslovení toho smýšlení už několikrát napaden, doporučoval brožuru, již vydalo pokrokové učitelstvo, v níž se hlásá nejurputnější boj proti náboženství ve škole a vyzývá se učitelstvo k boji proti všemu katolickému (v ušlechtilé řeči pokrokářů se tomu říká klerikalismus). Jak se shoduje smýšlení toho pána s doporučením této brožury? — Či to udělal také jenom k vůli mladým, jichž tam hojně ve spolku?

učiti a jen učiti, aby s učivem předepsaným i za okolností sebe nepříznivějších hotov byl a vychovávání dětí — to zůstává popelkou.

I pedanterie, s kterou se často žádá, aby vždy tomu se učilo, co jest na rozvrhu hodin, značně stěžuje učitelům jeho působení. Tak často se stává učitelům, že se mu podařilo svými slovy otevřít si, abych tak řekl, dětskou duši a zjednat si do ní přístup, kdyby mohl mnohé dobré seménko zasít ve vnímavou duši dítěte, kdyby dále rozvíjel obraz, jež právě před duší dítěte započal, avšak hodina odbila a on musí přerušit sebe zajímavější výklad a začít o něčem jiném, protože to tak stojí na rozvrhu.

Tím ovšem nechci říci, že by nemělo vůbec žádné osnovy a rozvrhu hodin býti; vždyť praví přísloví: *serva ordinem et ordo servavit te.* (Zachovávej pořádek a pořádek zachová tebe.) Avšak k tomu chci poukázat, co nám přísloví praví: všeho moc škodí; tak i příliš pedantské zachovávání osnov škodí.

4. Často učitelům sebe svědomitějším a o výchování dětí dbalejším chuť ku práci zmenšuje aneb docela odnímá neustálé střídání učitelů a dětí. Málo jest dětí, kterým po celou dobu jich školní povinnosti dopřáno bylo míti jednoho učitele, ano kde jest měšťanská škola, tam to přímo jest nemožno. Jako míč ve hře přechází dítě z ruky učitele jednoho do rukou učitele druhého a násilně se trhají pásy mezi dětmi s učitelem.

Kdo vážně pohlíží na svůj úkol vychovatelský, ví, že musí děti znáti. Jak jest však učitelům možno dítě úplně poznati, když každý rok dostane děti jiné. Sotva při namáhavém přemýšlení o dětech počínal děti poznávat a začal si v duchu upravovat cesty, jimiž by se k srdci dítěte dostal a na ně působil, jsou mu děti vzaty a práce jeho začíná znova.

A kdyby mu aspoň bylo možno vždy děti poznati! Jak jest mu to možno, když ve třídě má někdy velmi málo hodin? Ta nesmyslná snaha do dětí hodně vědomostí vtlouci, vytvořila také odborné učitele na měšťanské škole. Když pak mimo řádné učitele, také několik výpomocných učitelů jest, tak že, jak mi znám příklad, v jedné třídě 10, pravím deset! učitelů zaměstnáno jest, pak prosím, při skrovném počtu hodin lze děti poznati? —

Dejme tomu, že by se přece snad podařilo děti poznati i v tak nepříznivých poměrech; jest však možno děti zdárně vychovávat? To jistě ne. Tu zajisté každý uzná, že těžko bude jednotně působiti na děti, čehož velmi třeba jest. Jest třeba, aby se proti vadám dítěte vystupovalo svorně, aby dobré snahy dítěte ode všech byly podporovány, aby lží a zlo ode všech stejně na pranýř byly stavěny a při tom přece zachováno dítěti svědomí útlé, neotupené. To zajisté velmi těžkým bude. A ještě těžším bude působení, kde nejen žádné svornosti není, nýbrž úmyslně působení druhého se maří. Tak káral učitel děti pro hrubý poklesek; totéž činil i druhý, třetí; avšak čtvrtý z učitelů, ač byl třídním, nejméně si toho všiml a když ho děti samy na to upozorňovaly, celou věc v žert obrátil. Tu ovšem za takového spolupůsobení těžko učitelům i nejsvědomitějším čeho dokázati.

Co jeden úmornou práci postaví, druhý zboří.

A těch rozličných způsobů, jimiž každý učitel chce na děti působiti. Ubohé děti! ty věru často neví, cí jsou. Ten si to přeje tak, druhý naopak; jeden učitel má rád, aby děti byly vesely, čily; jiný zase, aby se

děly jako přibity a svou přirozenou živost zapřely. A dítě! to dobře ví, jakým způsobem se tomu neb onomu učitelí zachovati a přičiní se ze všech sil, aby se všem zachovalo. Tím zvyká dítě z počátku úplně přetvářce a podnět k tomu dali sami jeho vychovatelé!

Tato roztríštěnost ve vyučování jest velikou závadou ve vychování a proto se domnívám, že na středních školách, kde ještě více se pocituje, proto tak malých výsledků ve vychování dodělati se mohou.

Přimyslíme-li si ještě velikou stěhovavost lidu zvláště ve velkých městech, máme před sebou smutný obraz skutečnosti, v níž se má učitel marně snažiti děti vychovávat.

5. Konečně ještě jedna věc učitelí nedovoluje ideál o působení učitele uskutečňovati a ta jest nedostatečný plat, jaký mu za jeho práci se vyměřuje. O té věci už mnoho bylo napsáno a proto se mi zdá zbytečným rozepisovati se široce o tom znova. Připustí zajisté každý; že těžko jest učitelí se starati jen o děti a jím žítí, když se musí starati o chleb svůj a své rodiny, o který se mu má postarati ten, v jehož prospěch práci koná. Sotva učitel přijde ze školy, místo co by se řádně pro příští den připravoval, musí buď hodinami, nebo jiným způsobem si přivydělávati ku svému nedostatečnému platu.

Mnoho ještě příčin bych mohl uvéstí a obšírně rozváděti, jež učitelí jeho ideál o vychovatelském působení zatemňují, neb dokonce z tohoto ideálu srážejí; tak na př. dlouho by se dalo mluvití o krutém řádu disciplinárním, o neuznalosti a surovosti mnohých rodičů i z tak zvané lepší třídy, o společnosti, jež učitele úmyslně od jeho cíle odvádí, žádajíc od něho mnoho věcí, jež se školou nesouvisejí a pod. Avšak končím přáním, aby učitelstvo přes všechny překážky, jež se mu v cestu staví, snažilo se kráčetí s plným porozuměním ku cíli svému — ku zdárnému vychovávání dítek a tak vlastní zdárnou mládež odchovávalo.

P. Karel Tiray.

O vychování dívčím.

(Část druhá.)

Křesťanské ženy, jímž dostalo se milosti, že plná záře Kristova padla do jejich duší, ukázaly světu již v prvních dobách křesťanských v slabém těle ducha neobyčejně silného. Kdo spočítá panny a ženy, jež svou krví platily, aby dokázaly pravdu učení Kristova! Nám, kteří jsme v docela jiném světě, lhostejnosti takořka vyrostli, nesnadno jest pochopiti velikost onoho činu, když útlý tvor ženský radostně svůj život přináší v oběť za své nejsvětější přesvědčení.

Dějepisné knihy, zvláště školní, plné hnusných válek a bojů, jmenují obyčejně velikým toho, kdo nejvíce vítězství dobyl, ukrutnosti páchati dovedl, kdo byl více šelmou nežli člověkem. Až bude velký dějepisec budoucnosti psáti dějiny doby křesťanské, vytkne na předním místě velikost ženy, posvěcené Kristem. Mně aspoň nic tak neimponovalo, jako hrdinský čin ženy. Před několika lety přinesly noviny zprávu, že jistá bohatá hraběnka francouzská se svými krásnými mladistvými dcerami odebrala se mezi nejnešťastnější lidi, mezi malomocné, aby je ošetřovala

a těšila. Ženy ony jisty byly, že malomocenství v nedlouhé době zachvá t i jejich slíčné tělo, zohyzdí je, naplní nejošklivější nemocí a uvrhne v hrob, nicméně zřekly se všeho pohodlí a všech výhod, jež jim bohatství jejich ve vlasti poskytovalo a obětovaly se. Není možno si mysliti oběti krásnější, větší. Ovšem, že velikosti tohoto činu odpovídá i velikost pohnůtky: Chtěly následovati Krista.

A podobných příkladů velikých žen najdeme i dnešního dne dosti. Tisíce jeptišek ošetřují v klášteřích nemocné a odměnou je jim život bez bratrů, sester, bez rodiny, bez přátel, tuhý život vězně, nikdo o jejich síle duševní, jíž vše pozemské musily překonati, ani neví, jen tu a tam v novinách hodí se jim surově drzá potupa ve tvář a hle, řady jejich rostou a rostou. Toť velikost posvěcená Kristem.

Avšak nemusíme choditi ani do klášterů. Znáám jistou rodinu. Muž je opilec, peníze, jež vydělá propije a prohraje, žena pak živí devět dětí, sebe a mimo to — svého muže! Ve 3, ve 4 hodiny ráno vstává, aby vyprala a dětem snídání, snad i oběd uvařila, o šesté již spěchá, aby jako nádennice vydělala si na chléb na den příští. Děti její chodí do školy, z vyhublých bledých tváříček hledí na nás čiperná očka, hltají takorča každé naše slovo a jsou vděčny za sebe menší projev lásky. Modlí se vroucně za matku i — otce. Naučila je tomu matka, která přísně toho dbá, aby děti její nezanedbaly školy ani kostela. Sama jim předchází dobrým příkladem.

Myslím, že téměř každý podobnou rodinu zná. Ale řekněme si upřímně: Co dodává ženě neobyčejné síly, aby vykonala to, co »duševně i tělesně silnější« muž nedovede? Je to jen hluboké náboženské přesvědčení.

A tak bychom mohli různých příkladů velikých žen křesťanských vyjmenovati mnoho a mnoho. Ovšem více jich najdeme u prostého lidu, méně u t. zv. intelligence, kde lhostejnost náboženská se rozhostila. Tam také téměř veškerá snaha dívek a žen nese se k tomu, aby se líbily a bavily. —

Křesťanství dalo ženě nejkrásnější příklad v Marii Panně. Jí dán jest nám nevystihlý vzor a obraz nejvznešenějších ctností, jak si toho jen ušlechtilé srdce lidské přátí může. Na ní spatřujeme půvab nejčistšího panenství, spojený s vážnou důstojností matky, velebnost Bohem omilostněné královny a nevystihlou žalost bolestné trpitelky. Zde máme ideál, který není výtvozem snů, ale opravdovou skutečností, který neodumírá, ale chová v sobě sílu povznéstí nás z bahna bytí pozemského k jasné výši života rovného andělům.

Proto náš lid od nepamětných dob vroucně uctíval Rodičku Boží, jak tomu nasvědčují Mariánské svatyně v naší vlasti a četná místa poutnická.

Uvažme nyní poněkud ještě jednou socialní postavení žen v přítomné době, názory moderních filosofů o ženách a konečně stanovisko křesťanské. V Marii dalo křesťanství ženě skvoucí vzor čistoty, ideál matky, jež vychovala nejdokonalejšího člověka a nejvznešenější příklad ctností, úsudek filosofů jest jen výsměch, vmetený ve tvář důstojnosti ženské. A socialní postavení ženy proto jest dosud tak smutné, poněvadž společnost nepochopila do:ud úkolu ženy a následkem toho nemohla jej

ani uplatniti. Žena celkem dosud málo přiblížila se ideálu svému; této nesnadné práce podjati se musí doba uvědomělým, křesťanským vychováním ženy v rodině, ve škole a ve společnosti. (Příště dále.)

Připravme se na Kroměřížský sjezd.

Probíráti význam a dosah sjezdů, bylo by dolévatí moře sítem. Známe všichni z vlastní zkušenosti, že na sjezdech řeší se sporné otázky, usnášejí se směrodatné resoluce a určité se vymezují cíle a dráhy činnosti jednotlivcům i skupinám stavovským a celku. Čím je sněm v politickém životě národů, tím je sjezd v straně anebo stavu, všemu národu vzhledem k jeho snahám ethickým, kulturně hospodářským, v životě národním. A sjezd Kroměřížský nemá pro nás význam menší, než mají sjezdy skupinové, stavovské anebo sjezdy dočasných stran politických. Bude tam jednáno a rokováno o všem, což má vliv na rozvoj náš mravní i hmotný, bude usnášeno o všech otázkách soudobého ruchu veřejného, bude rozhodováno o nejbližší naší budoucnosti a proto jest povinností každého učitele katolického smýšlení, aby na katolický sjezd, kterýž na popud Jeho Milosti knížearcibiskupa Theodora o letošních prázdninách se koná v Kroměříži, důkladně se připravil, prací sjezdových podle možnosti se účastnil, naše zásady a požadavky jak vychovatelské tak i stavovské důrazně uplatnil a tak účinně přispěl k správnému řešení otázek časových vůbec a školské zvláště.

Neboť jest nepochybně, že Kroměřížský sjezd bude se velmi důkladně zabývat školstvím a otázka výchovu zajisté bude z nejpřednějších, o nichž bude jednáno. Žádá toho jak věc sama, tak i prospěch náš, abychom v této otázce mínění své uplatnili a zároveň přispěli zkušenostmi a vědomostmi svými k správnému rozluštění otázky nejen pro stav učitelský, nýbrž pro všecek národ náš milý nejdůležitější.

Školství jest základem, jest kořenem, z něhož vzrůstá kmen národního života a z toho se prýští zdroj všeho ruchu ostatního. A probíráti školskou otázku vzhledem k požadavkům církve jest na katolickém sjezdě věc samozřejmá.

Avšak ještě jiný nutká nás důvod, abychom v plném počtu sjezdu se účastnili nejen passivně, pouhou svou přítomností, nýbrž aktivně, platným spolupůsobením ve schůzích a poradách. Není nám dána jiná možnost, abychom širší veřejnost s názory a snahami svými seznámili a a je také obhájili. Nemáme možnosti objasniti záměry své a tím odzbrojiti nedůvěřivé a pochybné. Nemáme místa, z něhož bychom platně i účinně mohli širší veřejnosti dokázati, jak vážné a pádné máme důvody pro požadavek nejpřednější, aby veškerá soustava školská, veškeré vychovateltví bylo budováno, řízeno a spravováno v duchu křesťanském.

Na sjezdě Kroměřížském dána k tomu všemu příležitost vhodná i možnost vítaná.

A pak žádá toho i čest naše stavovská, aby učitelstvo katolicky smýšlející účastnilo se důstojně katolického sjezdu a tím dokázalo, že to není plané, vzdělance vážného nedůstojné povídalství, když tvrdí o sobě ten a onen učitel: jsem katolíkem, jsem dobrým katolíkem. Jest

povinností všeho učitelstva katolicky smýšlejícího, aby v plném počtu účastnilo se rokování Kroměřížského sjezdu a tam se stavu svého důstojně representovalo prací i počtem účastníků.

V Kroměříži bude dne 26., 27. a 28. srpna sčítání katolicky smýšlejícího učitelstva. Přičiňme se, abychom nebyli posledními. Sjezd ten není projevem malicherného strannictví, ani není podnikem jednotlivců, nýbrž sjezd je katolickým, všeobecným, tedy pro všechny údy katolické církve stejně přístupný a účelný! Není tudíž platných omluv pro abstinenci ani důvodů pro passivitu. Naopak je nutno a prospěje se škole i učitelstvu, když účastenství učitelstva moravského bude čtené.

Že v první řadě očekáváme na sjezdě členy katolického spolku českého učitelstva na Moravě, netřeba odůvodňovati.

Bylo by však stavovskou sobeckostí a úzkoprsostí, kdybychom se zásadně obmezili jenom na věci školské a ostatního si nevšímalí. Na sjezdě Kroměřížském povolání znalci budou probíratí nejpálčivější otázky současné a učenci na slovo vzatí objasní základy mnohé. Sjedou se tam pracovníci nejpřednější ze všech oborů lidského vědění a práce. Jak mohutný zdroj poučení vytryskne z porad sjezdových! Zdaž nejsme povinni, abychom tak vzácné příležitosti použili a své názory zdokonalili, vědomosti rozšířili neb prohloubili, mylné domněnky opravili!

Mnozí z nás pracují zdárně v různých oborech lidského života. Máme v řadách svých vyškolené myslitele, vysoce vzdělané badatele. Máme spisovatele, hudebníky, organisatory socialní a jiné pracovníky zdatné. Zdaž není povinností jejich, aby z fondů svých duševních přispěli a prací sjezdových platně se účastnili a tím učitelstvo po zásluze uplatnili!

A konečně jest povinností naší, abychom znajíce moc a vliv příkladu, jakožto vychovatelé z povolání, ostatním byli příkladem dobrým a tudíž v počtu hojně sjezdu Kroměřížského se účastnili a tím dokázali, že není planým zvukem naše dušování: jsem katolíkem z přesvědčení.

J. M. Kadlčák.

Vzpomínky z mládí.

Kus kulturně-historické studie školské.

Na mládí své vzpomínáme rádi i nerádi, podle toho, jaké události naše minulost skrývá. Někdy jsou radostné, někdy tesklivé a dosti často i směšné, vztahují-li se k naivnosti našeho dětského života. Zajímavé jsou také příčiny, které nám takové episodky do paměti uvádějí.

Když začali jsme psátí r. 1900, tu vzplanula ve mně živá vzpomínka z mládí. Bylo to roku 1870, když chodil jsem do školy. Pan rektor, jak jsme tenkrát říkali, pán Bůh mu odpusť, již odpočívá, duše dobrá, s námi počítal. I vyvolal mne a povídá: »Napiš dnešní datum.« Napsal jsem. »Napiš, kdy ses narodil.« Učinil jsem tak. »A nyní vypočítej, kolik je ti let.« Stalo se. Že jsem to uměl, pochválil mne stařeček, pohladil po hlavě a povídá: »Ale jestli pak bys vypočítal, kolik budeš mítí let, až se bude psátí 1900!« Pomocí dobrého p. učitele a některých žáčků se mi to povedlo a vypočítal jsem, že budu mítí 37 let, 6 měs. a 23 dní. Kdybych

byl dámou, o živý svět bych toho na sebe neprozradil, ale pro muže prý je to nejlepší věk.

Naše škola vypadala takto:

Vedle silnice vedoucí od západu k východu poblíž kostela stála škola, z níž ve vzdálenosti as 50—100 kroků bylo viděti jen šindelovou střechu, protože stála pod břehem v dolině. Kdo stál proti oknům školním na silnici u zábradlí viděl v učírně jen podlahu a z učírny zas bylo vidět jenom nohy jeho. První třída byla česká, vlastně moravská jsme říkali a druhá německá. Moravská třída byla větší, měla v levo a v pravo okna, žádného oporného sloupu, strop trémový a na něm napsané skupiny samohlásek a souhlásek, krátkých, dlouhých, měkkých, tvrdých, obojetných, koncovky pádové a j. a j. věci. Na stěně visela násobilka a nějaký obraz pro »prváky«. (Tak se říkalo těm, co první rok chodili do školy). Druhá třída byla německá. Byla menší. Měla okna v předu a v zadu. Uprostřed ohromný sloup, který držel vetřký strop. V pravo proti vchodu veliká zelená kamna. Za nimi stála tabule do rezervy. Přiškoleno bylo 6 obcí. Kdo přišel v čas, seděl v lavici, kdo se opozdil, stál, nebo seděl na zemi, na stupni a pod.

První třídu učil obyčejně p. preceptor, druhou německou p. rector. Bylo-li nás moc, rozdělil nás p. rector na tři skupiny. S jednou pracoval přímo německy, druhá skupina dostala v čelo nejlepšího žáka nebo žákyni a počítala za kamny na rezervní tabuli a třetí podobně vyzbrojená musila do síně, kde vyslýchán byl katechismus.

Po chvíli se skupiny vystřídaly, aby ti, kteří stáli, dostali se zase do lavic a ti kteří seděli, aby jim udělali místo. Tak se to dělo v létě, kdežto v zimě vyučovalo se nepřímou i za lavicemi na zemi a tam se odříkávalo polohlasitě, aby p. rector nebyl vyrušován.

Šlo to sice bídně, ale šlo to přece. Znáám slušný počet spolužáků a spolužákyň, které a kteří nyní zaujímají vynikající místa v kruzích inteligentních. Za to když se vyhrnulo žactvo z obou tříd, to bylo křiku! Moravci vykřikovali na němce a tito posmívali se moravcům »Moravec, vlez na pec!« Otčenáš jenž jsi, bili se němci«. »Prváci, hlupáci« atd.

Obyčejně takové rozepře končily rvačkou chlapců a děvčata z daleka se dívala a obyčejně protivné straně nadávala a spolčence k chrabrosti pobízela: Nedej se, Josefe! Francku, chyť ho pod krk! Nepodařil-li se výpad, dala se děvčata předem na útěk, poněvadž tušila bombardování kamením. Někdy ovšem mívaly takové bitvy svoji dohru ve škole, kdež p. rector všecko palaškou srovnal.

To bývaly jarní epizody, když byla krev v jarém proudu. S nastalým letem nastaly klidnější hry v kamínky a fasole. Hoši chodili se koupat, děvčata mimo školu pomáhala na poli, chovala děti, nebo se potulovala po loukách, shánějíce se po květinách na věnečky.

Klid tento náš dětský najednou vyrušen zprávou, že dostaneme nového preceptora. Jaký asi bude? Nemohli jsme se ho ani dočkati, dílem ze zvědavosti, dílem v naději, že bude mírnější než p. rector, ač jsme si naň nikterak stěžovati nemohli.

Konečně přišel. Odkud, o to jsme se nestarali. Ale byl nám náramně podivný. Pan rector oblíkal se velmi jednoduše, hodinky měl bez řetízku a na buclatých tvářích měl vedle uši jako dvě svislé přímky šedivé

licousy. V naší představě musel každý »rektor« takhle vypadati. Pan preceptor tak nevypadal a to nám bylo divné. Byl mladý, hubený, vlasy a malé kuírky pod nosem. Na prstech měl prstýnky a dělal na nás dojem bohatého pána. První dny se nám ta novota náramně líbila. Obzvláště jsme měli radost, když nám jednou p. preceptor povídá: »Děti, kdo chce jít »ven«, může jít«. Jako mračno se hned všechno pozdvihlo a pádilo ke dveřím. V lavicích zůstalo jen několik děvčátek, které se té tlačence u dveří bály. P. preceptor, kterému jsme k nemalému podivení musili říkat »pane učitel«, kutil zatím něco v almárce, pak se na tu vřavu klidně díval a usmíval se jenom. Asi za 5 minut počali se žáci trousit zase do třídy. Pan učitel se zatím postavil ke dveřím drže za zády hůlku. Kdo vstoupil, dostal na vůli: »Chceš 2 velké (jak jsme říkali ranám na dlaně »packy«, někde říkali »ferule.«) nebo 5 malých«. Těžká volba: Pět malých bylo hodně štíplavých, až se dlaně zapálily. Velké byly sečné rány rákoskou přes dlaň bez ohledu na prsty a dlaně po nich hned otekly. Než lehkovážné děti za svůj »výlet« ze třídy byly vyplaceny, uplynulo aspoň půl hodiny. Zatím byla plná třída pláče. Jedni křičeli hlasitě, jiní tiše vzlykali, jiní seděli nahněvaní a plní vzdoru bez pláče. A pan učitel přišel pln úsměvu a špatně tajené radosti zase před nás, jako by se nic nebylo stalo a učil dále.

Dlouho se mezi žáky o této neslýchané události mluvilo, žáci neskrblili svými nadávkami, ovšem tajně a byli také zvláště mezi děvčaty mazilkové, kteří to p. učitelé donesli a výplata pak byla dvojnásobná. Jak jsme želeli pana rektora!

Když se již na to zapomnělo a p. učitelé byl nejspíše čas dlouhý, chtěl si zase zkrátit chvíli. Bylo to v letní odpoledne. Pan učitel povídá: »Děti, slyšel jsem, že ke mně neradi chodíte do školy. Kdo chce, může jíti tedy domů.« Do nás, jako když střelí. Hned jsme byli na nohou a vypraveni v okamžiku. Stáli jsme v řadách po dvou u samých dveří, jen je otevřít a vyklouznout. Pan učitel vyhoupnul se na lavici, že prý nás musí ještě přehlédnout, jsme-li v pořádku. Zatím dosáhl ke stropu, kde nad příčným trámem položena byla rákoska. Bleskurychle počala nám rákoska tančiti po zádech, po hlavách, po rukách, zkrátka, kam dopadla, tam! Po třídě rozlehl se ryk, řev, skřek, kvikot a jak se vůbec bolestné výkřiky zasažených zklamaných dětí jmenovati může a ti, co zůstali sedět, buď že dostali tajné znamení, aby se ošiditi nedali, buď že byli opatrnější, dali se do pustého smíchu a p. učitel smál se s nimi. Bůh ví, kde pan učitel studoval, že ho takovému něčemu naučili. Že jsme svého učitele nemilovali a si ho nic nevážili, kdo by o tom pochyboval. Teď se nedivím, že nás to táhlo za panem rektorem a když jsme ho spatřili, zdaleka jsme za ním utíkali a ruce mu líbali.

Pan učitel pochoval naši lásku docela. Ví se dobře upamatovati, že žádnému šprýmu, jemuž se jen vyvolení mazánkové p. učitelovi smáli, nemohl jsem se také smáti — spíše jsem se durdil. Velmi jsem litoval spolužáka Antonína, jehož p. učitel ve své opravdu žákovské rozpustilosti vydal v posměch celé třídě, když mu popěvoval: »Antonín, veze kmín, veze Kaču na tragaču, šup s ní za komín.« Antonín měl pak po celé mládí obtíž na krku, že nezbední spolužáci za ním tuto »pěknou« průpověď vykřikovali. Takových podobných průpovědí slyšeli jsme ještě více.

Jednou odpoledne měli jsme čtení. Jedno z děvčat něco neumělo a pan učitel, chtěje děvče důkladně potrestati, vysázel mu hůlečkou na

zadek. Zvedl sukničky, přelmul přes koleno a děvčeti notně vysázel. Když dnes na to vzpomínám, nemohu pochopit, jak pan učitel mohl mít tak málo soucitu s děvčetem, které rukama nohama bránilo se obnažení a velmi naříkalo, a hoši vstávali v lavicích, aby se na tu neobyčejnou výplatu podívali a pustě se smáli. Když tehdy děti šly ze školy — děvče bylo z obce přespolní — celou cestou bylo děvčeti snášeti výsměch spolužáků, nestydaté poznámky, ba co více! Než došlo děvče domů, věděla již matka onoho potrestaného děvčete všecko. Než co se stalo! Děvče od té doby ne a ne do školy! Matka však byla přísná a nedopustila, aby děvče zbytečně školu zanedbávalo. Aby tedy byla jistá, že děvče do školy na jisto jde, vždy je svěřila některé spolužačce. Jednou však děvče, ač z domu odešlo, ve škole přece nebylo. Děti šly ze školy a matka vyhlídala své děvče. Žáci z daleka na ni volali. Vaše děvče nebylo dnes ve škole. Matka vrátila se domu a nachystala si prut. Asi za hodinu došouralo se děvče s knížkami ve slaměné kabelce, domů. Matka bez dlouhého vyšetřování vzala prut a děvče za její provinění, že se totiž mimo školu potulovala, notně ztrestala a poručila ji klečeti. Když se hladové a kruté ztrestané děvče na kolenou více udržeti nemohlo, prosilo matku, aby smělo vstáti. Matka odpustila, ale tázala se nyní v dobrotě, proč nešlo děvče do školy. A děvče s pláčem naříkalo, že se mu žáci a žákyně dosud vysmívají, že dostalo od p. učitele — —.

Z toho vidno, jak paedagogický byl trest onoho mladého preceptora, který jistě myslel, že všecku methodiku, paedagogiku a didaktiku Komenského snědl velkou lžičkou! Než o těch událostech přece asi p. učitel nevěděl, jinak by snad přec byl o sobě aspoň trochu uvažoval.

Jednou se sběhla tato událost. Přišla jedna matka z německé příškolené obce k p. učiteli a dovedla svého syna, již hodně velkého a povedeného ničemu do třídy a před námi všemi prosila p. učitele, aby naučil jejího syna tolik, aby se podepsati mohl. Na to odešla. Pan učitel buď byl v dobré chuti, buď chtěl ukázati, jak rychle dovede naučiti, vzal chlapce hned do práce. Napsal křídou na t buli jeho celé křestní jméno a příjmení a chlapec musil napodobiti ty tvary a říkati si je tak dlouho, až se mu to povedlo. Ovšem bez ničeho to nebylo. Neboť odcházeje, byl všecek uplakaný, uši měl červené jako rak a obě dlaně schovával křížem po paždí. Po této perné hodině, při které jsme seděli my žáčkové v lavicích s malou dušičkou, pozvedl p. učitel ukazovaček levé ruky a ukazuje ke dveřím, řekl: »Teď jdi a ukaž mamince, jak se umíš podpisovat.«

Ale konec školácké té hrůzovlády byl opravdu povážlivý. Byly horké dny a p. učitel maje žízeň, posílal si žáky se sklenicí pro vodu. Napil se a zbytkem schlazoval žáky tím, že jim vodu vylil na hlavy. Žáci se ovšem ctípali, zasmáli se i zabručeli a za chvíli se na to zapomnělo. Ale jednou se to nezapomnělo. Pan učitel rozmáchl se rukou, v níž držel sklenici se zbytkem vody a chtěl ji rozliti po žácích. Nešťastnou náhodou zavadil o roh lavice, sklenice se rozbila a střepina vletěla nejbližšímu sedícímu žákovi do oka. Hoch vykřikl, sáhl rukou na oko, sehnul hlavu a hned tekla krev. Ustrnuli jsme. Učitel zbledl, vzal hocha za ruku a pravil hlasem drsným: »Pojď, nic ti nebude«. Vedle školy bydlel lékař. Na štěstí byl doma. Prohlédl a vymyl ránu, která byla přímo nad okem, v obočí, přilepil anglickou náplast a pan učitel přivedl žáka s vítěznou

tváří do třídy, kdež se strhl zatím pekelný rámus, postavil jej na stupeň a s úsměvem pravil: »No, má obě oči nebo ne?« To pravil, poněvadž žáci křičeli, že mu sklo prořezalo oko. Tehdy jen ztěží udržel p. učitel klid ve třídě až do 11. hodin dopoledne.

To byl poslední děj z oné školy, v níž mladý pan preceptor tak blahodárně působil. Jako žák nemohl jsem ovšem věděti, měl-li pan učitel za své »učitelské« kousky zodpovídání nějaké; také jsem se po tom nikdy nepídil.

Ale čtenářům jistě napadne otázka, nebyl-li onen učitel přece poněkud potrestán aneb dokonce suspendován. I toto! Nejspíše se tuze polepšil, poněvadž náleží dnes k nejpobulárnějším (!) učitelům, jest učitelí oslavován a zvelebován. Co jest, kde jest, na tom nezáleží, ale patří mezi ty, kteří z přesvědčení zajisté tvrdí, že ta stará škola z let sedmdesátých nestála za nic, a to jest jistě pravda!*)

J. Pravda.

Učme děti kresliti dle přírody.

Hodlám následujícími řádky podati krátký návod, kterak můžeme zanechati duchaprázdného okreslování s tabule a kresliti dle přírody, zvláště v době letní. K tomu nám dává příroda nesčetné množství krásných tvarů od nejjednodušších ornamentálních prvků až k nejsložitějším nádherným kombinacím.

Příklad, kterak kreslíme list lipový.

Hodina začíná prohlídkou, mají-li žáci přichystané potřeby ku kreslení a čisté ruce.

Postup práce zařídíme dle slov Komenského: »Věc, která dělána býti má, buď dříve dokonale ukázána, pak vysvětlena a konečně napodobována.«

Proto dáme každému žáku do ruky svěží list lipový. Listy ty jsou většinou nepravidelné a nesouměrné.

Následuje rozhovor o přirozeném listu lipovém. — Učitel doptávací methodou vzbuzuje v dítěti představu toho, co kresliti bude, asi takto: Části listu jsou řapík a čepel, t. j. plochá část listová. Tato prostoupena jest pevnějšími vlákny t. zv. svazky cévními, které rozmanitě v čepeli se rozvětvíjí, kostru listovou tvoří. — U listu lípy jest kostra (nervatura) zpeřena, kde čepelí listovou prostupuje jediný silný nerv, od něhož na obě strany vybíhají mnohem slabší větve postranní. Dle podoby čepelce je to list srdčitý, dle povahy konce špičatý. Okraj listu je pilovitý.

Na to ukáže učitel dětem velký stilisovaný list lipový (na papíře nebo na tabuli) beze všech pomocných čar. Žáci vytknou podobnosti a rozdíly mezi listem přirozeným a malovaným. (Onen je nesouměrný, tento

*) Podobná surová dressura provádí se bohužel dosud na některých školách, a ku podivu, učitel, kterého žáci nenávidí, dochází někdy i uznání inspektorova. Jinde zase učitel je milován žáky, ti by zaň život dali, ale jeho činnost je pouze »přiměřena«, poněvadž učitel neuzívá »nejlepší« metody dotyčného ispektora. Šlechtit srdce, tvořit charaktery, kdo za to teď co dá! Ale dobře bude činnost takových »vynikajících« učitelů ukazovati častěji v pravém světle. Všecky bude po zásluze souditi budoucnost a — Bůh.

souměrný, onen pilovitý, tento celokrajný atd. Všecky nahodilosti přirozeného listu se pomíjejí, zůstanou jen věci podstatné.)

Po tomto rozboru a přirovnání následuje soubor. — Tu dotazuje se učitel přiměřenými otázkami po postupu kreslení. Žáci udávají, co dříve, co potom a kterým způsobem kresliti budou. Vedeni jsouce učitelem, naznačují sami pomocné čáry tyčinkou. Pak může učitel, aby ustálil názor, pomocné čáry do tabulové předlohy křídou vkresliti. Při hovoru tom učí se žáci zároveň přesné, určité mluvě.

Konečně žáci list lipový kreslí. Při výkresech složitějších kreslí učitel zároveň s nimi na tabuli, při tak jednoduchém toho není třeba; žáci kreslí dle tabulové předlohy.

Činnost učitelova při kreslení vztahuje se jednak k úpravě a správnosti výkresu, jednak k doзору, aby žáci správně seděli a správně tužku drželi a ku kázni (Václav Kozel: Methodika kreslení ornamentálního).

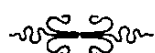
Poněvadž podstatným znakem řádného vyučování kreslení je pěstování tvůrčí síly a vynalézavosti žáků, dovolme dovednějším žákům větší volnost, samostatnost, na př. aby kreslili vedle stilisovaného listu i tvar nesouměrného listu svého, aby se cvičili v komposici, sestavovali z několika listů tvary souměrné, růžice, pásy a j.

Poněvadž děti nemalou radost mají, mohou-li barvami a v přírodě také vše v barvách se nám jeví, bylo by přirozeno a žádoucí, aby děti (aspoň dovednější) takový tvar kolorovaly jemným tonem barvy zelené.

Abý vyučování bylo didakticky správné, musí býti také dítku zřejmo, k čemu se dá listu kresleného užiti. Upozorniti třeba na malby, řezby, vyšívání a pod. Ukázati můžeme dětem některé umělecké plakáty, ozdobené listy nebo větvičkou lipovou. Snadno si je zdarma opatříme, když o ně dopíšeme.

Podobným způsobem jako list lipový mohou žáci kresliti i jiné složitější tvary listů. Příprava učitelova na takovéto kreslení musí býti důkladná, promyšlená, vyžaduje více času, nežli obyčejné kreslení na tabuli, ale výsledek jest také daleko lepší. — U dětí budí se pozornost a láska k přírodě; podněcuje se pud po illusia vlastní tvořivost. Vzdělává se duch.

A.

Z p r á v y.

Čtvero pravidel, jež pojišťují veliký pokoj. — Synu, nyní tě poučím, která je cesta pokoje a pravé svobody. — Učiň, Pane, jak pravíš, neboť se těším slyšeti to. — Hleď, synu, konati vždy vůli jiného, než vůli svou vlastní. Vol si vždy míti raději méně, než více. Hleď si vždy nejnižšího místa a buď poddán všem. Přej si vždy, a modli se, aby se s tebou úplně dala vůle Boží. Hle, takový člověk vejde v končiny míru a pokoje. *Tomáše Kempenského kniha o následování Krista.*

Vzdělávejme se četbou výtečných spisů katolických. Jest opravdu úžasné, co přečteme spisů ceny chatrné, ale výtečnou knihu v duchu katolickém psanou vezmeme zřídkka kdy do ruky. Odtud také pochází tolik náboženské lhostejnosti. Čtème Život Kristův od Didona, Filosofii podle zásad sv. Tomáše akvinského od dra. Pospíšila, Weissovu Apologii křesťanství. Vypůjčujeme si knihy, zvláště na prázdniny, z c. k. studijní knihovny v Olomouci (z oboru filosofie, náboženství atd.), kde lze dostati také seznam jich za 40 h. Knihy posílají se bezplatně.

Vzdělávací přednášky. V katolické vzdělávací hospodářské jednotě »Tomáš Procházka« v Ivančicích přednášel o škodlivosti lihových nápojů redaktor tohoto listu. Po přednášce přijat byl návrh řečníkův, aby pro každého člena jmenované jednoty zakoupen byl spisek Kálalův »O škodlivosti lihových nápojů.« — Žádáme snažně, aby čtenáři »Vychovatelských Listů« poučné přednášky pro lid konali a o tom do »Vychovatelských Listů« zprávy podávati si neobtěžovali.

Dobrý návrh. Poněvadž prostý lid často ani nejdůležitějších zásad vychovatelských nezná a tudíž dítek svých dobře vychovávati ani nemůže, navrhuje »Našinec«, aby c. k. zemská školní rada ustanovila pro poučné přednášky vychovatelské několik kočujících učitelů pro Moravu. Když zemědělská rada vydržuje šest kočujících kazatelů, kteří poučují lid o chovu dobytka a o hospodářství vůbec, proč by nemohli býti kazatelé, kteří by poučovali lid o vychování dětí? Kazatelé hospodářští mohli by s kazateli vychovatelskými pořádati společné přednášky pro lid. Velice dobře působí, když i kněží na svých kázáních v kostele poučují lid o vychování dětí.

Několik slov o učitelské organizaci. Společná schůze učitelů z Moravy a Čech konána byla 22. a 23. č. r. vna t. r. Podle referenta, řed. Úlehla, bude třeba z svazů, a to: a) učitelstvo obec. a měšť. škol v Čechách, na Moravě a ve Slezsku se svými stanovami; b) je potřebí dáti podnět k utvoření školní rady (komory učitelské), v níž by zastoupeno bylo učitelstvo škol obecných, měšťanských, středních a vysokých. Měla by asi svůj řád a musili by do ní zváni býti (?) zástupcové průmyslu, obchodu, řemesel, živností, věd, umění; totiž všechny vrstvy národa. Ona by kritisovala stávající normy a snažila by se pokrok ve školství působiti. Naše školství spočívá na dvou mocech: zákonodárné a výkonné, ale schází tu instance třetí »autoritativní«, a tou má býti zamýšlená nejvyšší školní rada, do níž by všechny tři ústřední spolky učitelské vysílaly své delegáty. Usneseno bylo vypracovati pamětní list a podati ústřednímu spolku uč. škol středních a repreasentaci škol vysokých. Vypracování svěřeno bylo řed. Úlehlovi. Stanovy pro svaz učitelstva škol obecných a měšťanských v Čechách, na Moravě a ve Slezsku vypracuje kol. Skála. — Zatím co se na vnějším utvrzení široké organizace pracuje, uvolňuje se vnitřní organizace čím dále, tím více. Vnitřní organizací rozumíme ono hluboké vědomí, že jsme členové celku, který má rozmnožovati dobro a ničiti zlo, a že již proto má druh v druhu ctíti bratra, vážiti si i cizího mínění. Zatím však, co velká papírová organizace se tvoří, vylučují spolky učitelské nepohodlné osoby, zvláště členy spolků katolických, ba dokonce už i pokrokové! Jak daleko taková bezmyšlenkovitá ješitná činnost sahá, podává nám pěkný obrázek schůze učitelstva škol měšťanských v Hradci Králové, kdež bylo usneseno toto: »Ti, kdož posud trvají ve svazku učitelů škol obecných, nechať co nejdříve vystoupí«. A zároveň: Ze srdce si přejeme shody přátelské s učiteli škol obecných a svorného působení!!« — Proto voláme: Vnitřní organizace je nám třeba! Dokud nebude učitel pokrokový aneb socialně-demokratický respektovati mínění učitele katolíka, dokud osoby nepohodlné budou prostě vyhazovány z učitelských spolků,*) dokud vzájemná vážnost a láska nás nesjednotí k společné práci, marné je úsilí sdělávati organizaci všeho učitelstva. Proto obraťme pohled do svého nitra, sebe reformujme, vzdělávejme, uvažujme i o mínění cizím, odhodme všecku ješitnost, a jen tak se dočkáme, že budou platiti slova: »Všichni za jednoho, jeden za všechny«.

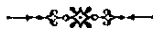
Povážlivé zjevy mezi kněžstvem. V době, kdy slovem »klerikální« skoro všechny časopisy, až na vzácné výjimky, nazývají všecko, co je katolické, velmi

*) Deutsch-mähr. Lehrerbund doporučuje svým spolkům, aby hleděly získati co nejvíce i neučitelů a zvaly je ke schůzím a nadchly je pro naše snahy.

divně vyjímají se slova časopisu »Rozvoje« (ročník II., čís. 18.), kde pisatel, patrně kněz, volá takto k učitelstvu: »Bojujte s námi proti škůdcům lidu, proti ateismu a materialismu, proti *klerikalismu*!! Nic bychom se tomu nedivili, kdyby slovem »klerikalismus« obecně se rozumělo zneužívání náboženství k nešlechtným účelům. Poněvadž však slovem »klerikalismus« rozumí se obecně, až na vzácné výjimky, katolicismus, jest nám protestovati proti takové alianci dotud, dokud všecko katolické téměř vesměs nazýváno bude klerikálním. — Učitelstvo t. zv. pokrokové nepůjde s kněžstvem nikdy, nesjednotí se s ním nikdy, a těm z učitelstva, kteří pevné náboženské přesvědčení si zachovali a dle něho vždy a všude jednají, mnohý kněz buď nevěří (snižovalo by to naši důstojnost lidskou, kdybychom, konajíce svědomitě povinnosti své, ještě měli někoho o upřímnosti své přesvědčovati), anebo je ignoruje (zvláště členy katolického učitelského spolku, kteří bez toho draze svou odvalu zaplatili), ovšem ne ke škodě školy. S knězem skromným, jemnocitným, pro vše dobré nadšeným pracuje jistě každý vzdělaný svědomitý učitel svorně. — Koho tedy vlastně volá a zve kněz v »Rozvoji«? Jsou to bezpochyby ti, kteří nejsou ani takoví, ani takoví, o ty stojí asi nejvíce dle slov »Rozvoje« str. 273.: »Všichni, kdož zachovali jste si ještě trochu víry, všichni jste nám vítáni«.

Co zničí tabák peněz. V prvním letošním čtvrtletí prokouřilo se u nás 10,918.000 korun, tedy o 3,098.759 korun více, než loni v téměř čase. Prodáno bylo 61,988.505 kusů doutníků a 1.365,614.139 kusů cigaret. Jen samotných cigaret prodalo se o 144,908.829 kusů více, než v prvním čtvrtletí roku loňského. (Všimějme si čísel takových vyučující počty.)

Drobnosti. Učitelům měšťanských škol v okresu Brněnském dosud nebyly vyplaceny obnosy za účastenství při loňské okresní konferenci učitelské. — Ve sněmu slezském dostal přisedící zemského výboru Zd. baron Sedlnický anonymní dopis, ve kterém se vyhrožuje, že sněmovna vyhozena bude dynamitem do povětří, přistoupí-li na úpravu platů učitelských. — Jízdní řád železniční a cenníky hospodářských strojů, potravin a různých výrobků neměly by v žádné škole scházeti, obdržeti je lze zdarma. Poslouží dobře při vyučování také svými obrázky. Ovšem od firem našich. (Komenský.) — Výcvik levé ruky ve školách nařízen byl školními úřady ve Filadelfii. — Ředitelem ochrannovy v Dřevohosticích jmenoval výbor „Jubilejní jednoty lidumilů na Moravě« p. Josefa Pospíšila, učitele ve Vyzovicích. — Rektorem české vysoké školy technické v Brně byl při volbě funkcionářů této vysoké školy zvolen pro rok příští prof. dr. Gabriel Blažek. — C. k. okres. školní rada Brněnská zakázala katechetům vyučovati na německých školách jazykem českým. Německé školy Brněnské, jak známo, jsou přeplněny dětmi národnosti české.

Časopisy redakci zasláné:

(Pokračování.)

Prof. Eduard Stoklas. Vzpomínkou věnuje Jan Vincent, učitel měšťanské školy v Příboře. Vydáno ve prospěch nadace chudobných chovanců c. k. ústavu ku vzdělání učitelů v Příboře. Cena 40 kr.

Přehled z věd přírodních. Sepsal Jan Kranich, učitel měšťanské školy v Příboře. Učitelstvu, studentstvu a inteligenci vůbec předkládá spisovatel úhlednou knížku v kapesním příhodném formátě, v níž na 200 stranách hustého drobného tisku s neobyčejnou pilí podán je celý rozsáhlý obor věd přírodních (tělověda, živočichopis, botanika, mineralogie, geologie, chemie a fysika) nejen přehledně (četné tabulky a přehledy) a stručně, ale i tak obsažně, že výborně poslouží k opakování učiva z uvedených předmětů při studiu ke zkouškám (zvláště pro II. a III. odbor), jakož

i ku přípravě vyučování. Cena výtisku je pouze 1 K 60 h, poštou 1 K 70 h. Doporučujeme všem, kteří s láskou studují vědy přírodní.

Listárna redakce.

«X V.» Díky za zajímavou práci. V ostatním rád vyhovím.
K—m. Nemá významu, nelze uveřejniti.

(Z a s l á n o.)

Velký obraz slavnostního posvěcení a otevření nového mostu císaře Františka za přítomnosti J. V. císaře a krále obsahuje právě vyšlý 17. sešit časopisů »Illustrovaný Svět.« Čtenáři, mající dosud v čerstvé paměti líčení slavnostních dnů minulých, uvítají zajisté s povděkem naše upozornění, že totéž číslo »Illustrovaného Světa« mimo obraz uvedený přináší velkou podobiznu J. V. císaře a krále a 12 vyobrazení, většinou fotografií výjevů z císařské návštěvy, vyobrazení slavnostních bran a výzdob pražských, veliké Benátské noci u Národního divadla dne 16. června a j. v. mimo celou řadu jiných časových, velice zajímavých vyobrazení. Číslo toto, kteréž lze si jako pěknou upomínku na slavnostní dny všude zakoupiti, stojí pouhých 20 kr. (40 h).

Rozhledů po lidumilství, jediného filantropického našeho měsíčníku, vycházejícího redakcí JUC. Fr. Cyr. Vlk a (v Praze, 359.—VII.) ve prospěch »Jub. ženského asylu císař. a král. Alžběty« v Praze na Kampě, vydáno bylo právě 6. č. IX. ročn. s tímto bohatým obsahem: Text: Ferdinand Jan N. Kalous, světící biskup pražský: Odměna dobročinnosti. — Dobročinnost naše povinnost. — Emanuela Šulcová: Ústav pro hluchoněmé v Litoměřicích. Nástín dějepisný. (Část další.) — Pr. H. Žundálek: Valle di Pompei. Vzpomínka z cest po Itálii. (Část další.) — Fr. Cyr. Vlk: Pražské chudinství, I. — Kamila Hrušková: Výroční zpráva komitétu »Jubilejního Ženského asylu císař. a král. Alžběty« za rok 1900. — Zprávy. — Písemnictví. — Vyobrazení: Chráněnky Filanthropické družiny v Praze. (3 vyobrazení.) — Milosrdný Samaritán. Marijan Gawalewicz: Duše v odletu. Novela z paměti mladého lékaře. Autorisovaný překlad Václava Kredby. (Část další.) — Andulka. Z něm. přeložil dr. Jan Vošický. — Cornelia v. Machern: Dobrovolně slepý. Přel. Fr. Cyr. Vlk. — Předplatné (ročně 4 K) přijímá Lotty Trakalová-Kheilová, choť ředitele akademie hr. Straky v Praze-III.

Svatá Zem. Obrázková pouť z Betléma na Golgotu se slovesným doprovodem prof. V. Müllera. Nákladem V. Kotrby v Praze II./200. Sešit 13. a 14. po 60 h přináší opět řadu překrásných vyobrazení z Palestíny. Celé dílo vyjde as v 25. seš. a bude as 300 obrazů dle fotografie obsahovati. — Předplatitelé obdrží zdarma barevnou premii »Ukřižování Ježíše Krista« s panoramou Jerusálema. Předplatné na celé dílo, jež by skutečně v žádné knihovně scházeti nemělo, činí 7.50 zl., poštou 8.25 zl. Svatou Zem doporučujeme co nejlépe.

»**Vychovatelské Listy**« vycházejí dvakrát za měsíc (5. a 20.)

Předplatné na rok obnáší 6 K.

Redakci vede Alois Adamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích. — **Administrace:** Marie Chytilová, učitelka v Brně, Veselá ulice č. 13, posch. II., dvéře 10.

Nákladem spolku Katolických učitelů na Moravě.

Rukopisy, pak časopisy a knihy k posouzení a doporučení račte zasílati Al. Adamcovi, učitelů měšť. školy v Ivančicích.

Všecky příspěvky se honorují.

Inserty účtují se levně.